

Вступ

Шановні жителі Маловисківської громади,

ви тримаєте в руках документ, що другий рік поспіль розробляється фахівцями нашого фінансового управління. Мета цього документу - у максимально простий спосіб донести складну мову цифр місцевого бюджету. Ми відкрито та прозоро підходимо до питання формування бюджету та розуміємо, що інколи мова офіційних документів є дещо складною. Наше завдання - максимально спростити сприйняття такої важливої інформації, якою, безумовно, є інформація про наші з вами спільні фінанси.

ЩО ТАКЕ БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН?

Бюджет для громадян – це інформація про місцевий бюджет, подана в максимально простій і доступній формі, позбавлена будь-якої складної технічної інформації. Аби забезпечити максимальне розуміння, документ наповнений візуалізаціями та інфографіками, що легко читаються і сприймаються.

Основна мета «бюджету для громадян» – це переклад складної бюджетної інформації на зрозумілу не лише фаховим фінансистам мову.

Бюджет для громадян забезпечує усвідомлення громадянами бюджетного процесу, джерел його наповнення і витрачання. Крім того, він допомагає усвідомити логіку забезпечення фінансовими ресурсами функціонування громади, що гроші не беруться з повітря і не витрачаються безконтрольно. Кожен з нас є джерелом наповнення місцевого бюджету і кожен з нас має права та можливості контролювати його використання.

Крім того, бюджет для громадян стане в нагоді тим, хто хоче безпосередньо впливати на формування і витрачання бюджету так як визначає можливості для впливу.

БЮДЖЕТНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Місцевий бюджет – це фінансовий план громади. В ньому визначається звідки громада буде отримувати кошти, а також на що – витратити. Бюджет громади формується та управляється на основі Бюджетного кодексу України. Це означає, що існують чіткі правила, звідки і в якому порядку громада отримує кошти в свій бюджет, а також куди вона може витратити кошти бюджету. Бюджет, а також зміни до нього затверджується рішенням місцевої ради.

Доходи бюджету – гроші та інші ресурси, виражені в грошах, які громада заробила сама, а також отримала від держави як для конкретних цілей, так і без конкретного призначення.

Доходи бюджету формуються з податків та зборів, неподаткових надходжень (наприклад, кошти, отримані за надання адміністративних послуг, кошти, які самостійно заробили бюджетні установи, трансферти).

Видатки бюджету – кошти, що витрачаються на цілі та заходи, які заплановані в бюджеті. Видатки можуть бути поточні та капітальні.

Трансферти – це кошти, які безоплатно та безповоротно передаються з одного бюджету до іншого. До трансфертів відносяться дотації та субвенції.

Субвенції – це форма грошової допомоги із державного бюджету місцевим бюджетам, яка призначена для конкретно визначеної цілі/цілей.

Дотації – кошти, які виділяються з бюджету вищого рівня для того, щоб досягти рівних доходів населення у всіх населених пунктах.

Загальний фонд – це кошти, передбачені для повноцінної роботи державних установ. Кошти загального фонду витрачаються переважно за виплати заробітної плати та оплату енергоносіїв, задля утримання установ освіти (дитячі садки, школи, позашкільні заклади), культури (будинки культури, клуби, бібліотеки, музеї), медицини (ФАПи, амбулаторії), соціального захисту населення, фізичної культури і спорту (дитячо-юнацька спортивна школа, заходи на змагання різного характеру).

Спеціальний фонд – це окремий фонд, кошти якого мають цільове спрямування. Основну частину спеціального фонду формують бюджет розвитку та власні надходження установ, які вони отримують від надання послуг (від оренди приміщень, реалізації майна, харчування дітей), а також інші ресурси, наприклад гранти від міжнародних організацій, благодійні внески, дарунки від юридичних та фізичних осіб.

Бюджет розвитку – кошти, які витрачаються на капітальне будівництво, реалізацію інвестиційних проектів, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства тощо. Тобто на будівництво, модернізацію та ремонт доріг, шкіл, садочків, амбулаторій, клубів.

Бюджетний цикл

Бюджет – це ключовий інструмент для управління громадою, а також втілення в життя пріоритетів та цілей розвитку громади. Дії органу місцевого самоврядування по управлінню бюджетом громади на один рік умовно можуть бути розділені на декілька стадій, і займають більше часу, ніж 1 календарний рік. Період управління бюджетом на один рік – називається **бюджетний цикл** і включає в себе **5 стадій: прогнозування бюджету, планування та складання проекту бюджету, розгляд проекту бюджету та його затвердження, реалізація прийнятого бюджету**, і, на сам кінець, **звітування про результати виконання бюджету за рік**.

Прогнозування бюджету (II-III квартал)

Першочерговим кроком у бюджетному процесі є етап прогнозування бюджетних показників на майбутні періоди. Фінансисти застосовуючи різні методи прогнозування, враховуючи фінансовий вплив поточної політики, економічних тенденцій та ймовірностей, можуть визначити бюджетні надходження та орієнтуючись на них приймати якісні фінансові рішення та знаходити шляхи розв'язання наявних проблем.

Звітування про виконання бюджету (квартальний та річний звіти про виконання бюджету)

По завершенню року, для якого виконувався бюджет, розпочинається підготовка звіту про виконання бюджету за рік. Звіт також проходить всю процедуру розгляду та затвердження в усіх інстанціях, яка завершується розглядом та затвердженням рішення місцевою радою. Затверджений звіт після затвердження оприлюднюється на сайті ради. Окрім того, бюджетне законодавство встановлює обов'язкову вимогу щодо проведення публічного звітування про виконання бюджету. Публічне представлення звіту про виконання бюджету повинно відбутись не пізніше, ніж 15-те березня наступного року. Місцева рада повинна широко анонсувати захід, на якому буде представлятися звіт про виконання бюджету, серед широкої громадськості.

Один бюджетний цикл займає більше, ніж півтора календарних роки. Завершення одного бюджетного циклу фактично накладається на початок вже наступного бюджетного циклу.

Бюджет - грошове вираження доходів і видатків держави, області, району, ОТГ. Строк, протягом якого діє затверджений бюджет **називається бюджетним періодом і він складається з 5 етапів**.

Складання проекту бюджету (III квартал)

На цій стадії загальнодержавні органи подають розрахунки міжбюджетних трансфертів, розробляються та подаються бюджетні запити. На основі поданих розрахунків міжбюджетних трансфертів та бюджетних запитів вже відбувається розробка проекту рішення про місцевий бюджет. Підготовлений попередній проект бюджету оприлюднюється на сайті ради.

Розгляд та прийняття бюджету (IV квартал)

Попередній проект рішення про бюджет обговорюється та затверджується на засіданні постійної комісії місцевої ради, яка відповідає за питання бюджету. Далі проект рішення передається на розгляд виконавчого комітету, який також повинен його затвердити. Після цього проект бюджету розглядається та затверджується вже на сесії місцевої ради. Рішення про затвердження бюджету приймається не пізніше, ніж 25 грудня. Після прийняття, рішення, а також сам бюджет оприлюднюються на сайті ради.

Виконання бюджету (протягом року)

Саме на цьому етапі здійснюються всі витрати та збираються всі податки. Окрім того, протягом виконання бюджету може виникати необхідність внесення змін в нього. Всі зміни – проходять окрему процедуру від розгляду бюджетною комісією ради і до затвердження на сесії ради.

Як можна впливати на бюджет своєї громади

Липень - вересень

В цей час відбувається складання прогнозу бюджету на наступні 3 роки

Як долучитись:

- Подавати пропозиції до прогнозу бюджету в управління та відділи
- Подавати пропозиції безпосередньо до фінвідділу; Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до прогнозу бюджету від громадян;
- Брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування прогнозом довгострокових інфраструктурних проектів.

Травень - жовтень

В цей час відбувається складання бюджету на наступний рік

Як долучитись:

- Подавати пропозиції до бюджету депутатам
- Подавати пропозиції безпосередньо до місцевої ради. Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до бюджету від громадян;
- Брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з врахування бюджетом гендерних аспектів.

Січень - 15 березня

Вже по завершенню календарного року починається етап звітування про виконання бюджету за рік.

Як долучитись:

- Взяти участь в обговоренні звіту про виконання бюджету під час його публічного представлення;
- Відвідати сесії, на якій звіт виконання бюджету затверджується;
- Ініціювати громадський аудит виконаного бюджету, як по окремим напрямкам (наприклад, щодо гендерної орієнтованості), так і всього бюджету в цілому.

Січень - грудень

В цей час відбуваються закупівлі, фінансується робота бюджетних установ і організацій, збираються податки. За потреби вносяться зміни до бюджету.

Як долучитись:

- Ініціювати громадський моніторинг виконання бюджету;
- Відвідувати засідання бюджетної комісії та сесії селищної ради.

Листопад - 25 грудня

В цей час попередній проект проходить узгодження та обговорення, під час кожного з яких до бюджету можуть вноситись певні незначні зміни.

Як долучитись:

- Взяти участь в бюджетних слуханнях та висловлювати свої пропозиції до проекту бюджету. Слухання може ініціювати рада або громадяни самостійно;
- Відвідувати засідання бюджетної комісії, виконавчого комітету та сесії ради;
- Допомогати фінансистам в створенні бюджету для громадян;
- Сприяння поширенню прийнятого рішення про бюджет, а також < юджету для громадян.

Наша громада зараз

Населення громади:

Загальна кількість -	13 168	
Мала Виска	10 382	
Веселе	29	
Вишневе	239	
Заповідне	192	
Краснопілка	359	
Новомиколаївка	31	
Олександрівка	580	
Паліївка	949	
Первомайське	369	
Тарасівка	38	

Найбільшими платниками податків в громаді є:

ТОВ "Карат"

СФГ "Гульдас"

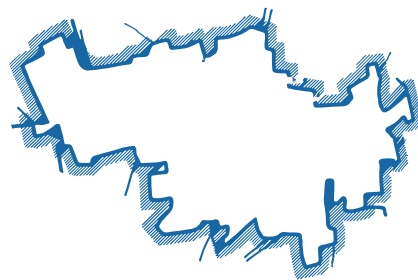
ФГ "Красляни"

ФГ "Прилуцький"

СТОВ "Агрофірма Паліївська"

Земля сільськогосподарського призначення:

19 894,57 га

Всього:

23 183,15 га

Школи громади: 5

1 367 учні

Дитячі садки громади: 2

424 вихованці

ФАП : 6

Амбулаторія:

Лікарня:

На чому засновано бюджет нашої громади

Будь-який бюджет не створюється у вакуумі. Основою для складання бюджету є стан соціально-економічного розвитку громади. Окрім того, бюджет є інструментом досягнення стратегічних цілей, які визначила для себе громада. Стратегічні цілі розвитку громади та соціально-економічний стан громади і є основою, на якій формується бюджет.

Якою ми хочемо бачити нашу громаду

Пріоритетами розвитку та стратегічі цілі нашої громади на найближчі 8 років є:

Стратегічна ціль 1:

Екологія, підтримка енергетичної ефективності, розвиток відновлювальних джерел енергії та сучасних технологій в галузі енергоефективності.

Стратегічна ціль 2:

Всебічна підтримка сільсько-господарської і несільсько-господарської діяльності, малого та середнього бізнесу.

Стратегічна ціль 3:

Розвиток освіти, культури, охорони здоров'я та підтримка інституцій громадянського суспільства.

Стратегічна ціль 4:

Підтримка нішового туризму на основі історичних традицій

Стратегічна ціль 5

Вдосконалення надання публічних послуг та розвиток інфраструктури. Забезпечення цивільного захисту населення Маловисківської ОТГ.

Звідки в бюджеті гроші

Найбільше коштів громада отримує із податків. Найбільш вагомим у структурі доходів є **податок на доходи фізичних осіб**. Саме цей податок цьогоріч формує більше 50% всіх доходів громади. Цей податок більш відомий за аббревіатурою ПДФО утримується із заробітної плати кожного працівника на території громади у розмірі 18%. Це значить, що кожна 4-та гривня із вашої заробітної плати формує кожен 2-гу гривню нашого спільного бюджету. Таким чином, кожен з нас зацікавлений у зростанні легальних заробітних плат, що сплачуються підприємствами нашої громади. Збільшення фонду заробітної плати позитивно впливає на добробуті не лише окремих працівників, а і всієї громади в цілому, та забезпечує функціонування шкіл, дитячих садочків, закладів культури, комунального господарства та інше.

Доходи місцевих бюджетів можна поділити на дві категорії: ті, які безпосередньо “заробляє” сама громада, збираючи податки чи отримуючи плату за надані адміністративні послуги, та ті, які громада отримує з Державного бюджету у вигляді цільової субвенції.

Держава частково забезпечує утримання громадою навчальних закладів. Таким чином кожен з нас фінансує школи та дитячі садки сплачуючи податки як до місцевого бюджету, наприклад із заробітної плати так і з державного бюджету, коли, купуємо щось в магазині та сплачуємо податок на додану вартість. Окрім освіти держава допомагає утримувати заклади медицини, а також надає субвенцію на розвиток інфраструктури.

Доходи бюджету

Доходи громади, тис. грн		2019 р.
Трансферти	35 036,9	
Власні доходи	50 882,9	
Всього:	85 919,80	

Гроші, які отримує громада від держави, тис.грн

Базова дотація	544,4	
Освітня субвенція	19 569,8	
Медична субвенція	9 056,1	
Субвенція соціально-економічного розвитку	250,0	
Субвенція на формування інфраструктури ОТГ	1 957,3	
Субвенції з обласного бюджету та бюджетів ОТГ	788,6	
Дотація з місцевого бюджету на здійснення переданих з держбюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я	2 870,7	

Всього: 50 882,9

Власні доходи громади

Податкові надходження		тис. грн
Податок на доходи фізичних осіб	27 701	
Податок на прибуток підприємств	3,2	
Акцизний податок	5 969,5	
Податок на майно		
Єдиний податок	8 039,4	
Плата за землю	7 134,3	
Податок на нерухоме майно	341,9	
Транспортний податок з юридичних осіб	12,5	
Рентна плата	17,3	
Інші	1 600	
Всього:	50 882,9	

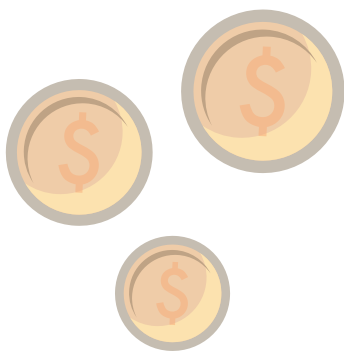
Неподаткові надходження тис. грн

Доходи від власності та підприємницької діяльності	95,6	
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	1 430,7	
Інші неподаткові надходження	137,1	
Всього:	1 663,4	

Інші надходження(спецфонд) тис. грн

Плата за послуги бюджетних установ	1 935,2	
Інші неподаткові надходження	30	
Всього:	1 965,2	

Всього: 35 036,9

Куди ідуть гроші з бюджету

Найбільшою статтею видатків будь-якого місцевого бюджету залишаються видатки на освіту. Наша громада – не виключення. Майже **60%** бюджетних коштів спрямовується на утримання закладів освіти – 5 шкіл та двох дошкільних навчальних закладів.

У 2019 році – ця сума сягне майже **50 млн гривень**. Ці кошти передбачено на заробітні плати працівників навчальних закладів, а також комунальні платежі і частково поточне утримання (дрібні ремонти, придбання м'яких та санітарних засобів). У середньому, вартість навчання одного учня “коштує” громаді 2250 гривень на місяць.

6,5 млн гривень спрямовано на житлово-комунальну галузь, а саме благоустрій громади, поточний ремонт вулиць та утримання дорожньої інфраструктури. Варто пам'ятати, що капітальний ремонт дорожнього покриття потребує значних капіталовкладень.

За даними Міністерства Інфраструктури в минулому році капітальний ремонт 1 км дороги коштував у середньому **10 млн гривень**.

Протягом 2019 року заплановано отримання **9 млн гривень** медичної субвенції. Всі ці кошти передаються місцевою владою - районній, яка є утримувачем закладів охорони здоров'я в громаді. Медична субвенція покриває витрати на заробітні плати лікарів, оплату комунальних послуг, а також інші поточні видатки установ. Важливо пам'ятати та знати, що відповідно до діючого законодавства України, кошти не можна просто перерахувати напряму на лікарні, садочки, школи, вони виділяються лише під цільові програми, які затверджені місцевою радою.

Всі програми можна знайти на сайті місцевої ради у тематичному розділі

<https://www.mviskarada.gov.ua/rada/budget>

Структура видатків з бюджету

	тис. грн	
Освіта	49 832,30	
Охорона здоров'я	0,00	
Економічна діяльність	2 261,40	
Житлово – комунальне господарство	6 471,10	
Фізична культура і спорт	355,90	
Культура і мистецтво	1 837,20	
Соціальний захист та соціальне забезпечення	3 500,50	
Управління громадою	10 301,00	
Інші видатки	9 675,20	
Всього:	84 234,60	

Бюджет для громадян

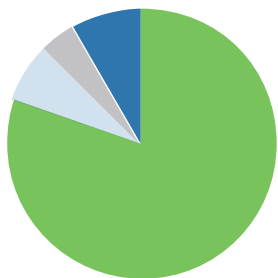
МАЛОВИСКІВСЬКА
ОБ'ЄДНАНА
ТЕРИТОРІАЛЬНА
ГРОМАДА

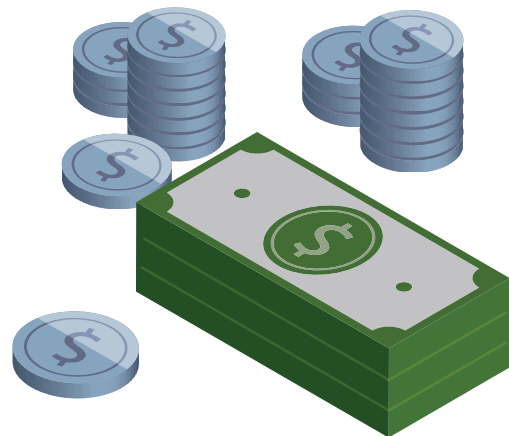
2021

Найбільші видатки з бюджету

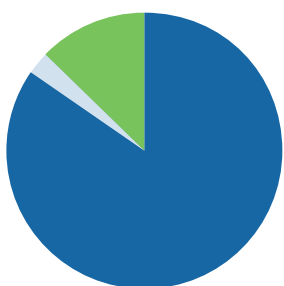
Освіта всього: 49 832,3 тис.грн

- 40 051,9 на оплату праці
- 3 628,1 на оплату енергоносіїв
- 2 056,1 харчування
- 4 096,2 інші видатки

Управління громадою всього: 10 301 тис.грн

- 8 754,9 на оплату праці
- 258,2 на оплату енергоносіїв
- 1 287,9 інші видатки

Медицина: 9 000 тис.грн

Видатки бюджету за галузями

Освіта

2 ДНЗ

7 533,5 тис.грн

Гімназія, 2 ЗШ, 2 НВК,
1 школа мистецтв

38 182,8 тис.грн

ДЮЦ

2108 тис.грн

Охорона здоров'я

Медична субвенція

9 056,1 тис.грн

Управління

Утримання виконавчих
органів місцевої влади

10 301 тис.грн

Культура

Будинки культури

716,6 тис.грн

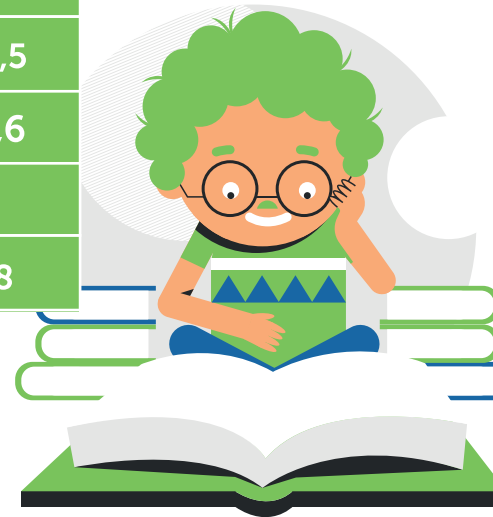

Бібліотеки

148,6 тис.грн

Видатки на освіту

Загальноосвітній заклад	К-ть учнів	Всього видатків на заклад, тис грн	Видатки на одного учня, тис грн
Маловисківська ЗОШ №3	716	21 266,7	29,7
Маловисківська ЗОШ №4	335	7 025,5	21
Олександрівський НВК	54	2 781,3	51,5
Паліївський НВК	70	3 814,3	54,5
Маловисківська гімназія	192	3 178,3	16,6
Всього/середні видатки на 1 учня	1367	38 066,1	27,8

Бюджет розвитку громади

Відповідно до стратегії розвитку громади, розробленої та прийнятої в 2017 році, одним з ключових пріоритетів для місцевої влади є забезпечення комфортних умов життя на території громади та покращення інфраструктури.

Розробка генерального плану та плану зонування громади

1 000 тис.грн

Капітальний ремонт провулку Професійного, Мала Виска

457 тис.грн

Капітальний ремонт вул.Центральна, с.Краснопілка

300 тис.грн

Капітальний ремонт вул. Велігіна, вул.Спортивна, вул.Шевченка, Мала Виска

243 тис.грн

Будівництво мереж зовнішнього освітлення (вул.Яблунева, вул.Зарічна, вул.Кондратюка)

276 тис.грн

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**ГРОМАДСЬКЕ
ПАРТНЕРСТВО**
ЗА ПРОЗОРИ
МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ!

**Global
Communities**
Partners for Good

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Кіровоградська область
Адміністративний центр: місто Мала Виска
Поштова адреса: 26200, м. Мала Виска, вул. Спортивна, 6
Телефон: +380 (5258) 5-14-54
e-mail: mviskarada@ukr.net

Підготовка та друк цього видання стали можливими завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).
Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи уряду Сполучених Штатів.

Тираж: 500 екземплярів